

ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครู ของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออก*

The Impact of Development in Eastern Economic Corridor on Teacher Production of The Educational Institutions

ศุภครจิรา พรหมสุวิชา**

วรวุฒิ เฟิงพันธ์***

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ให้อำนาจในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 30 คน เป็นอาจารย์ผู้สอนของสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออก ส่งผลกระทบในด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม การขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : ผลกระทบของการพัฒนา/ การผลิตครูในพื้นที่ EEC/ สถาบันการครุศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study the impact of development in Eastern Economic Corridor on teacher production of the educational institutions. This study used qualitative research design. In-depth interview were used for data collection. The 30 key informants were selected based on a purposive sampling. The results showed that; the impact of development in Eastern Economic Corridor on teacher production of the educational institution on productivity growth, inclusive growth, and green growth.

Keywords : The impact of development/ Teacher Preparation in Eastern Economic Corridor/ Educational Institution

*ส่วนหนึ่งของคณาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ระหว่างการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศ จากโมเดลประเทศไทย 3.0 เป็นระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยอุตสาหกรรมหนักมาสู่โมเดลประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่าหรือขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-based economy) เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลไทยภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงได้ริเริ่มโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย 4.0” เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำและเมืองที่น่าอยู่ของเอเชีย ที่จะช่วยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน และการดำเนินการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกนั้นทำให้มีการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมของกำลังคนและพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, หน้า ฉ)

จากเหตุผลดังกล่าวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางแผนการพัฒนาการศึกษาภายในพื้นที่ และบูรณาการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในพื้นที่อย่างครบวงจร สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม เพียงพอ และต่อเนื่อง การศึกษาจึงนับว่าเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องสร้างและเตรียมประชาชนในพื้นที่ให้มีทักษะที่หลากหลาย เพิ่มทักษะใหม่ให้แรงงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานที่ราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นการที่จะสร้างและเตรียมประชาชนให้มีคุณภาพและมีศักยภาพรองรับการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาให้เข้มแข็งและมีคุณภาพ และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือการมีกระบวนการในการผลิตครูที่มีคุณภาพ เพราะครูเป็นผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับการศึกษา เป็นหัวใจและวิญญาณของระบบการศึกษา และจะเป็นตัวชี้วัดว่าระดับคุณภาพการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใด

จากความสำคัญดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตครูต่อนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่มีเป้าหมายที่สำคัญคือการเตรียมแรงงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม มีทักษะที่หลากหลาย เพิ่มทักษะใหม่ให้แรงงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน และต่อยอดเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ กอปรกับการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นอกจากจะเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแล้ว การผลิตครูจะต้องเน้นการสร้างสมรรถนะที่สำคัญให้สามารถสนับสนุนการพัฒนากำลังคนตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นบทความนี้จะนำเสนอผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่อการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในภาคตะวันออก เพื่อจะเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่แนวทางการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้บัณฑิตครูมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตอบโจทย์การพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในภาคตะวันออก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของพื้นที่ที่ทำการวิจัย คือ สถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 30 คน เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ มีประสบการณ์สอนวิชาชีพครูในสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3 ปีขึ้นไป 15 คน และมีประสบการณ์สอนวิชาเฉพาะในสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) ตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีจากการตรวจเอกสารเป็นแนวทางสำคัญ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบคำถามในภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษา และความครอบคลุม จากอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและผู้เชี่ยวชาญอีกจำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณยศ คุรุกิจโกศล คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ และผู้อำนวยการแทนรองอธิการบดีฝ่ายกิจการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรวิชาชีพ 3) ดร.วสันต์ นาวเหนียว เป็นผู้อำนวยการการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีขั้นตอนดังนี้

3.1 เตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอสัมภาษณ์โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และนัดหมายเวลาในการสัมภาษณ์

3.2 เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง

3.3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน (เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2562) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และใช้เวลาสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนละประมาณ 1 ชั่วโมง โดยเริ่มต้นจากการแนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ในระหว่างการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยจัดบันทึกในระหว่างการให้สัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำหรือใจความที่ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นแล้วนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเป็น Unit of data เพื่อตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction analytic) ตลอดจนอภิปรายถึงปรากฏการณ์ความสัมพันธ์และประเด็นสำคัญเพื่อตอบคำถามการวิจัย หลังจากนั้นมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคสามเส้า (Data triangulation technique) และนำเสนอโดยใช้การเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

5. จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยนี้ทำในมนุษย์ ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมในการวิจัย มีมติเห็นชอบ อนุมัติให้ดำเนินการโครงการวิจัย เลขรับรองที่ 1.4-6/2562 ลงวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2562

ผลการวิจัย

ผลกระทบของการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออก พบว่า โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกส่งผลกระทบต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษา 3 ประเด็น คือ

1. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม พบว่า มีการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถด้านวิจัยและพัฒนา มีการส่งเสริมการเพิ่มทักษะให้นักศึกษาครูให้มีสมรรถนะตามที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต้องการ แต่ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณ การปรับตัวในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 มีการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยี การใช้สื่อ การรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการใช้นวัตกรรมใหม่ในบทเรียนสำหรับการสอนนักศึกษาครู รวมถึงการเตรียมความพร้อมของผลผลิตให้ มีศักยภาพตรงกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม พบว่า ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในระดับโรงเรียน มีนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของนักศึกษา กับโรงเรียน การมีส่วนร่วมกับชุมชน มีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วม กับชุมชน มีโครงการที่ทำร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารัก และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และการมีส่วนร่วมกับภาคอุตสาหกรรม มีการส่งนักศึกษาฝึกสอนไปเข้าร่วมโครงการไปดูงาน ไปทำโครงการในโรงงานร่วมกับแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับภาคอุตสาหกรรม

3. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า การผลิตครูสร้างการตระหนักรู้ในตนเอง โดยเริ่มจากครอบครัวในการปลูกฝังเรื่องสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองจากปัญหาสิ่งแวดล้อม การสร้างความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อสังคม มีการกำหนดโครงการหรือชมรม มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การให้ข้อคิดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมตามนโยบายของมหาวิทยาลัย และวิธีการถ่ายทอดการส่งต่อการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติตามค่ายอาสาพัฒนา หรือโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และโครงการจิตอาสาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ

อภิปรายผล

ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษา ในภาคตะวันออก สามารถนำมาสรุปอภิปรายได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถด้านวิจัยและพัฒนา การปรับตัวในการใช้สื่อและเทคโนโลยี รวมถึงการเตรียมความพร้อมของผลผลิตให้ตรงกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยเฉพาะการตอบโจทย์การส่งเสริมและการเพิ่มทักษะ สมรรถนะของผลผลิตให้ไปในทิศทางหรือแนวโน้มที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีการลงมือปฏิบัติ การปรับตัวในการใช้สื่อและเทคโนโลยี โดยในศตวรรษที่ 21 สื่อและเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้นในการใช้ชีวิตประจำวัน ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยี การใช้

สื่อ รวมถึงการใช้นวัตกรรมใหม่ในบทเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการผลิตครู และการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตครูเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาได้เตรียมความพร้อมสำหรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อที่จะได้ปรับตัวและตั้งรับกับสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงบทเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชริกา ปันลัน (2552) พบว่า วิชาชีพทางการศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้เป็นสากลมากขึ้น อันเนื่องจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับภูมิภาคอาเซียน และประเทศอื่น ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนจะสามารถใช้เทคโนโลยีในการศึกษาหาความรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ความรู้จริงจากการปฏิบัติ และจากการบอกเล่าจาก ประสบการณ์จริง ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันครุศึกษา จะได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย โดยจะเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนา ซึ่งสถาบันครุศึกษาจะต้องพัฒนาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเป็นระบบด้วยการใช้โปรแกรมการพัฒนาผู้เรียนด้วยการติดตามและประเมินผลต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robinson and West (2012) พบว่า การใช้นวัตกรรมการฝึกอบรมครูผู้สอนและการพัฒนาโปรแกรมครือมืออาชีพต้องมุ่งเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อเสริมศักยภาพของครู มีการบันทึกกิจกรรมทางภาคสนามเพื่อหาข้อบกพร่องของโปรแกรมที่ใช้พัฒนาทุกขั้นตอนแล้วนำมาหาข้อสรุปเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการปรับปรุงโปรแกรมในการเตรียมครู

2. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมในระดับโรงเรียน มีนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนต้องได้รับแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากอาจารย์ที่ดูแล มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของนักศึกษากับโรงเรียนที่เน้นกระบวนการสอนแบบร่วมมือ ให้เกิดการสะท้อนคิดผ่านการลงมือปฏิบัติได้จริงจะเป็นประโยชน์ให้เกิดการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lankau and Scandura (2002) พบว่า การพัฒนาวิชาชีพแบบบูรณาการกับการทำงาน โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไตร่ตรองสะท้อนคิดการปฏิบัติซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพและได้กำหนดโครงสร้างในการพัฒนาโอกาสในการเรียนรู้ในสถานศึกษา อาทิ การศึกษากลุ่ม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการไตร่ตรองสะท้อนคิด ตลอดจนมีการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพให้เกิดการมีส่วนร่วม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมระดับชุมชนจะมีการเน้นกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน มีโครงการที่ทำร่วมกับชุมชนต้องแก้ไขปัญหาของการวิจัยเป็นฐาน โดยการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนหรืออุตสาหกรรม จึงจะทำให้เกิดกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ (2557) พบว่า ควรจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน เน้นฝึกวิเคราะห์ ควรบ่มเพาะความเป็นครูตั้งแต่ปี 1 สถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องมีความพร้อมในการสร้างการมีส่วนร่วม โดยอาจารย์นิเทศต้องมีทักษะการจัดการเรียนรู้และวิจัย ครูพี่เลี้ยงที่โรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี และชุมชนต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนา

3. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะกล่าวถึงเรื่องการตระหนักรู้ในตนเอง เป็นเรื่องจิตสำนึกที่ติดมากับตนเองตั้งแต่เด็ก หรือโดนปลูกฝังมาจากครอบครัว หรือสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีของการอนุรักษ์ เป็นการหล่อหลอมทัศนคติที่ดีอันจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนได้มากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marinka and Femke (2016) พบว่า อาจารย์ผู้สอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนต้องกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นการสร้างสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อสังคมหรือชุมชน เป็นการสร้างและเห็นความสำคัญจากสภาพที่เกิด โดยจะมีการทำเป็นระบบ การสอดแทรก การให้ข้อคิดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติจากค่ายโครงการอนุรักษ์ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ รู้ซึ่งถึงปัญหา และตระหนักต่อผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้จริง อันจะนำมาสู่ความรัก ความห่วงหาและดำรงชีวิตด้วยความใส่ใจอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวรรณ ดินนังวันนะ (2551) พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนโดยการจัดการความรู้ เป็นรูปแบบเชิงกระบวนการที่ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมชุมชน

สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ขั้นเตรียมปฏิบัติการ ประกอบด้วย การจัดตั้งชุมชน การเลือกคณะกรรมการบริหารชุมชน และการกำหนดประเด็นทางสิ่งแวดล้อม ขั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย ชุมชนกำหนดความต้องการความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้ความรู้ จากประเด็นทางสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น ขั้นประเมินผลการปฏิบัติ โดยผลของการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่าผู้เรียนมีความรู้ทางสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาเพิ่มขึ้นและโรงเรียนได้รับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันผลิตครูควรจัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมเรื่องนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยให้กับนิสิต/ นักศึกษาครูอย่างต่อเนื่อง
2. สถาบันผลิตครูควรร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานประกอบการและโรงเรียนในการจัดกิจกรรมพัฒนานิสิต/ นักศึกษาครูในด้านความเป็นนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยแนวทางการส่งเสริมการผลิตครูในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. ควรมีการวิจัยรูปแบบการผลิตครูในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เอกสารอ้างอิง

- พัชริกา ปันลัน. (2552). *การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาและแผนกลยุทธ์องค์กรวิชาชีพครูของประเทศไทย โดยใช้เทคนิค อี ดี เอฟ อาร์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวรรณ ดินนังวัฒนะ. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนโดยการจัดการความรู้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิลาวณีย์ จารุอรียานนท์. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่. *วารสารครุศาสตร์*, 42(2), 104-116.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *ยุทธศาสตร์และมาตรการการปฏิรูประบบครูศึกษาของประเทศ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเพื่อทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Lankau, M. J., & Scandura, T. A. (2002). An investigation of personal learning in mentoring Relationships: Content, antecedents, and consequences. *Academy of Management Journal*, 45(4), 779-790.
- Marinka, K., & Femke, G. (2016). *Professional development of teacher-educators Towards transformative learning*. Social and Behavioural Sciences, Amsterdam University.
- Robinson, S. P., & West, J. E. (2012). Preparing inclusive educators: A call to action. *Journal of Teacher Education*, 63(4), 293-293.

การกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต : การวัด การจัดกลุ่ม และความแตกต่างระหว่างเพศ ของนิสิตระดับปริญญาตรี*

Cyberbullying : Measurement, Clustering and Gender's Difference of Undergraduate Students

ศศิประภา เกษสุพรรณ**
เสกสรรค์ ทองคำบรรจง***
วารการ ทรัพย์วิระพรรณ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มนิสิตระดับปริญญาตรี 2) วิเคราะห์จัดกลุ่มนิสิตตามประเภทของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตเมื่อจำแนกตามเพศของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพาปีการศึกษา 2561 จำนวน 800 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การวิเคราะห์จัดกลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตและโมเดลการวัดความรู้สึกรู้สึกของผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=9.12$, $\chi^2/df=2.28$, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.04, GFI=1.00, AGFI=0.98, CFI=1.00 และ $\chi^2=2.67$, $\chi^2/df=1.33$, SRMR = 0.00, RMSEA = 0.02, GFI=1.00, AGFI = 0.99, CFI = 1.00 ตามลำดับ) 2) กลุ่มนิสิตที่มีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตสามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คนชอบแกล้ง กลุ่มที่ 2 คนไม่ชอบแกล้ง กลุ่มที่ 3 คนชอบแกล้งแต่ไม่ชอบบล็อก และในส่วนของกลุ่มนิสิตที่ถูกกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คนไม่ถูกแกล้ง กลุ่มที่ 2 คนถูกแกล้ง กลุ่มที่ 3 คนถูกแกล้งแต่ไม่ถูกบล็อก 3) พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศ และในส่วนของผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต / ผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต/
ความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด

*วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร. ภาคิวิชัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาคิวิชัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purposes of this research were; 1) to validate the measurement model of Cyberbullying Behavior among undergraduate students. 2) to cluster analysis categories of Cyberbullying Behavior from undergraduate Students 3) to compare of Cyber Bullying Behavior when classify by gender. The samples were eight hundred undergraduate students of Burapha university in 2018. They were recruited by Multi-Stage sampling technique. The tools used in the research were the Cyberbullying questionnaire. The data were analyzed by basic statistics, Exploratory Factor Analysis (EFA), Cluster Analysis, One-way MANOVA using SPSS for Window and the Confirmatory factor analysis (CFA) were analyzed through LISREL version 8.72 Program. The results of the research were found as follows:

1. Cyberbullying Behavior Measurement Model and Cyberbullying of victims Measurement Model among undergraduate Students was fitted with the empirical data ($\chi^2=9.12$, $\chi^2/df=2.28$, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.04, GFI=1.00, AGFI=0.98, CFI=1.00 และ $\chi^2= 2.67$, $\chi^2/df= 1.33$, SRMR = 0.00, RMSEA =0.02 , GFI=1.00, AGFI = 0.99, CFI = 1.00)

2. It was found that the undergraduate Students who had Cyberbullying Behavior be grouped into 3 clusters. Cluster 1 was People like bullying. Cluster 2 was people not bullying. Cluster 3 was people like bullying who disliked block. In part of undergraduate Students who had Victims Bullying be grouped into 3 clusters. Cluster 1 was people are not bullied. Cluster 2 was people who were bullied. Cluster 3 was people who were bullied but not block.

3. Cyberbullying Behavior in conducting an experiment differed at the significant level of .01 when classified by gender and in part of Victims Cyberbullying, also differed at the significant level of .01.

Keywords : Cyber Bullying/ Victim of Bullying/ The Validaty of Models for Measuring

บทนำ

ปัญหาพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของกลุ่มนักเรียน นักศึกษา เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก จากผลการสำรวจนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 12-17 ปี ในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 5,707 คน พบว่า ร้อยละ 11.5 รังแกผู้อื่นทางออนไลน์ และร้อยละ 33.8 ตกเป็นเหยื่อทางออนไลน์ (Cyberbullying Research Center, 2016) ส่วนประเทศไทยพบว่านักเรียนนักศึกษา ในสถาบันทั่วประเทศ ร้อยละ 33.6 เคยรังแก “บุคคลอื่น” ผ่านโลกโซเชียล และร้อยละ 43.1 เคยถูกผู้อื่นรังแกผ่านโลกโซเชียล (สถาบันวิจัยแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, 2553) ร้อยละ 33 ของเด็กไทยมีประสบการณ์ของการเป็นทั้งผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งหรือรบกวนบนโลกออนไลน์จากคนที่ไม่รู้จักและจากคนที่รู้จักซึ่งเป็นคนเดียวกับที่แกล้งอยู่ในโลกของความเป็นจริง ในขณะที่เด็กเหล่านี้ก็กลับเป็นผู้กลั่นแกล้งผู้อื่นบนโลกออนไลน์โดยปิดบังไม่เปิดเผยชื่อจริงในการใช้อินเทอร์เน็ต (โครงการ Safe Internet การใช้อินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2559)

บริษัท แมคแคน เวิลด์กรุ๊ป (ประเทศไทย) ได้ออกมาเปิดเผยผลการสำรวจพฤติกรรมและความคิดของกลุ่มวัยรุ่นยุคใหม่อายุ 16-30 ปี จำนวน 33,000 คน จาก 18 ประเทศทั่วโลก พบว่าพฤติกรรมของวัยรุ่นไทยชอบเข้าไปคอมเมนต์ในสังคมออนไลน์เชิงลบมากเป็นอันดับ 1 ของโลก หรือคิดเป็นสัดส่วน 64% ของวัยรุ่นทั้งหมดที่ทำการสำรวจ

และการกระทำเช่นนี้เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Truth About Youth, 2560) ซึ่งประเทศไทยได้มีกฎหมายที่สามารถเอาผิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต คือพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 แต่ไม่ครอบคลุมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตทั้งหมด จึงต้องมีการพิจารณากฎหมายฉบับอื่นที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน พบว่ากฎหมายเหล่านั้นอาจนำมาปรับใช้ได้กับการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในบางกรณีหรือบางพฤติกรรมเท่านั้น เช่น การโพสต์ข้อความด่าว่าผู้อื่น การกลั่นแกล้งที่มีลักษณะหมิ่นประมาท ข้อความลามกอนาจาร เป็นต้น จากปรากฏการณ์ข้างต้นบ่งบอกได้ว่าปัญหาการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาที่คนไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้และมีอัตราการเพิ่มสูงมากเป็นมหันตภัยเงียบที่อาจจะกระทำหรือโดนกระทำโดยไม่รู้ตัว มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตพบว่า งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในเรื่องของความชุก ความถี่ของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ และศิวพร ปกป้อง, 2553; นันทนัช สงศิริ, 2553) รูปแบบและผลกระทบของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ณัฐรัชต์ สามาะ, 2556; บุษยรัต รุ่งสาคร, 2554) งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือการวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตพบว่ามีไม่มาก ผู้วิจัยจึงสนใจองค์ประกอบที่จะศึกษา ได้แก่ การด่าว่า การส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท การลบหรือบล็อกผู้อื่น ออกจากกลุ่ม การนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย และการแอบอ้างตัวตน ซึ่งจะช่วยในการอธิบายพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตได้ละเอียดครอบคลุมกับบริบทที่ผู้วิจัยต้องการศึกษามากยิ่งขึ้นและเพื่อนำมาตรวจสอบแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างจริงจัง กลุ่มตัวอย่างที่พบในการวิจัยส่วนใหญ่ นิยมศึกษาในกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ส่วนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในระดับอุดมศึกษายังไม่เป็นที่นิยมมากนัก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลุ่มตัวอย่างของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และต้องการทราบถึงลักษณะของนิสิตที่มีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตว่ามีความคล้ายหรือมีความแตกต่างกันอย่างไร และเปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตระหว่างเพศชายและเพศหญิงว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรในแต่ละองค์ประกอบ

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต : การวัด การจัดกลุ่ม และความแตกต่างระหว่างเพศของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยเลือกกรณีศึกษาที่มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัยจะทำการสร้างและพัฒนาโมเดลการวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต และนำไปสู่การพัฒนาเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพสำหรับการวัดประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของนิสิต ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน กำหนดทิศทางการป้องกัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

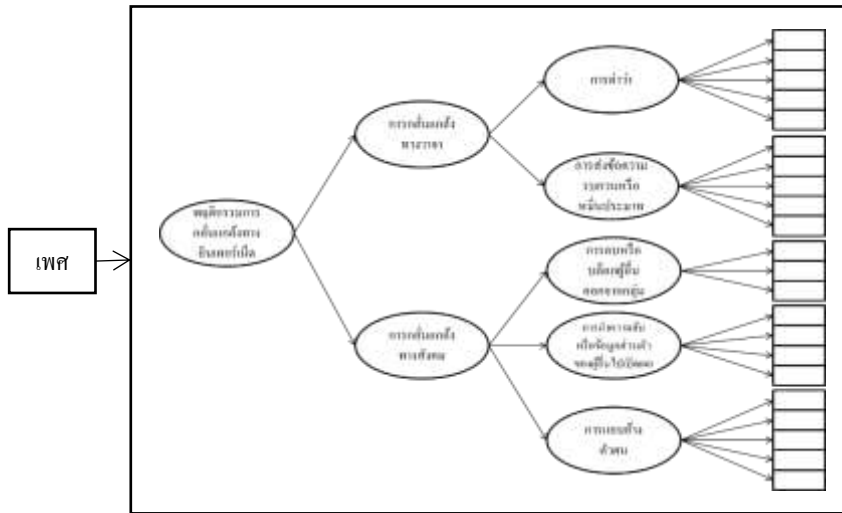
1. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มนิสิตระดับปริญญาตรี
2. เพื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มนิสิตตามประเภทของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต โดยจำแนกตามเพศของนิสิตระดับปริญญาตรี

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลการวัดตัวแปรพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. นิสิตเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในแต่ละองค์ประกอบย่อยแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยของโมเดลพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2561 เป็นนิสิตชาย 9,593 คน และนิสิตหญิง 18,985 คนรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 28,578 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 800 คน แยกเป็นนิสิตชายจำนวน 400 คน และนิสิตเพศหญิงจำนวน 400 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต มีรายละเอียดต่อไปนี้

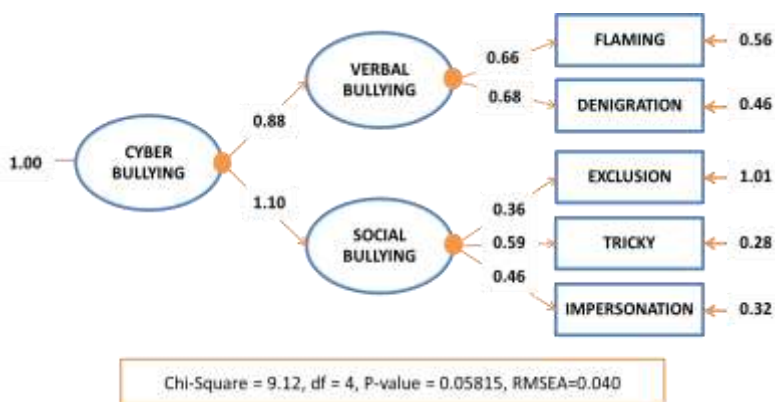
1. แบบวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต มี 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40-0.68 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89
2. แบบวัดความรู้สึกของผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต มี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.48-0.84 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มนิสิต

ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บจากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม) โดยการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงสำรวจ แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ เพื่อวัด 22 ตัวแปร ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการตว่า (Flaming) จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.475 - 0.629 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.781 2) องค์ประกอบด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration) จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.517-0.717 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.821 3) องค์ประกอบด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion) จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.713-0.780 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.870 4) องค์ประกอบด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (Tricky) จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.589-0.651 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.802 5) องค์ประกอบด้านการแอบอ้างตัวตน (Impersonation) จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.505-0.690 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.834 ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ถูกกระทำ แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ เพื่อวัด 20 ตัวแปร ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการตว่า (Flaming) จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.556-0.786 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.862 2) องค์ประกอบด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration) จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.236-0.813 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.814 3) องค์ประกอบด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion) จำนวน 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.534 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.696 4) องค์ประกอบด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวไปเปิดเผย (Tricky) จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.726-0.905 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.933 5) องค์ประกอบด้านการแอบอ้างตัวตน (Impersonation) จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.728-0.866 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.932

และขั้นตอนที่สองเป็นผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต โดยการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second-Order CFA) (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม) พบว่า โมเดลตามสมมติฐานที่สร้างขึ้นตามทฤษฎียังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Chi-square และค่าดัชนีความสอดคล้องต่าง ๆ ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการปรับโมเดล โดยพิจารณาปรับเฉพาะส่วนของการผ่อนปรนข้อตกลงเบื้องต้นของความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนในโมเดลการวัดเท่านั้น โดยผลการปรับโมเดล พบว่า โมเดลที่ปรับใหม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องต่าง ๆ ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 ตารางที่ 1

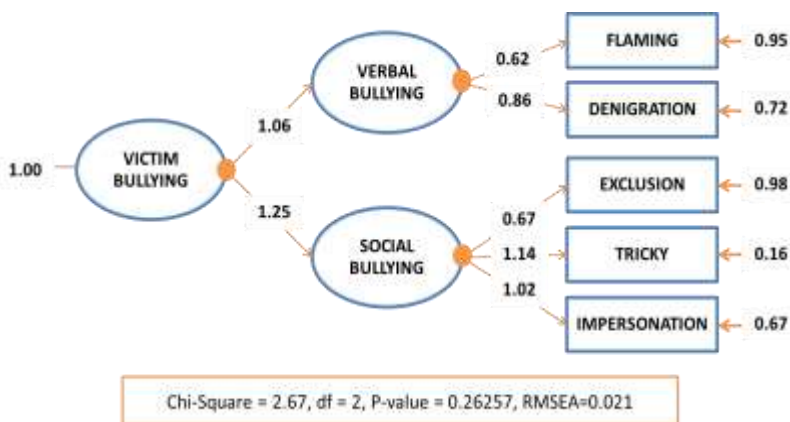

ภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม)

ตารางที่ 1 แสดงความสอดคล้องของโมเดลพฤติกรรมมารกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม)

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่แสดงความสอดคล้อง	เกณฑ์ยอมรับได้ว่าสอดคล้อง	ค่าดัชนี
Chi-Square	$0.05 < p \leq 1.00$	$0.01 < p \leq 0.05$	0.058
Chi-Square/df	$0 < \chi^2/df \leq 2.00$	$2.00 < \chi^2/df \leq 3.00$	2.28
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0 < SRMR \leq 0.05$	0.015
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 < RMSEA \leq 0.08$	0.040
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI < 0.97$	1.00
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI < 0.95$	1.00
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI < 0.90$	0.98

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลพฤติกรรมมารกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second-Order CFA) (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้ถูกกระทำ) พบว่า โมเดลตามสมมติฐานที่สร้างขึ้นตามทฤษฎียังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการปรับโมเดลเช่นเดียวกัน โดยผลการปรับโมเดล พบว่า โมเดลที่ปรับใหม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องต่าง ๆ ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 3 ตารางที่ 2

ภาพที่ 3 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 พฤติกรรมมารกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้ถูกกระทำ)

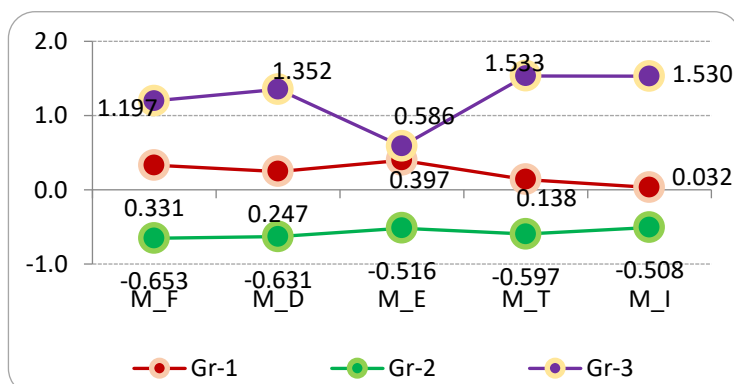
ตารางที่ 2 แสดงความสอดคล้องของโมเดลพฤติกรรมมารการกัณแกลัังทางอินเทอร์เน็ท (ในกรณีทีผู้ตอบเป็นผูู้กระทำ)

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่แสดง ความสอดคล้อง	เกณฑ์ยอมรับได้ว่าสอดคล้อง	ค่าดัชนี
Chi-Square	$0.05 < p \leq 1.00$	$0.01 < p \leq 0.05$	0.26
Chi-Square/df	$0 < \chi^2/df \leq 2.00$	$2.00 < \chi^2/df \leq 3.00$	1.33
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0 < SRMR \leq 0.05$	0.0071
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 < RMSEA \leq 0.08$	0.021
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI < 0.97$	1.00
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI < 0.95$	1.00
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI < 0.90$	0.99

2. ผลการวิเคราะห์จัดกลุ่มนิสิตตามประเภทของพฤติกรรมมารการกัณแกลัังทางอินเทอร์เน็ท ข้อมูลที่นำมาใช้ในการจัดกลุ่มพฤติกรรมมารการกัณแกลัังทางอินเทอร์เน็ท คือ องค์ประกอบด้านการดำว่ องค์ประกอบด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท องค์ประกอบด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม องค์ประกอบด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย และองค์ประกอบด้านการแอบอ้างตัวตน ใช้เทคนิควิเคราะห์จัดกลุ่มแบบไม่เป็นขั้นตอน (K-Mean Cluster Analysis) โดยคำนวณหาระยะห่างด้วยวิธี Euclidean Distance และได้กำหนดจำนวนกลุ่ม (Cluster) ที่ต้องการเป็น 3 กลุ่ม เพื่อหาและกำหนดลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มที่ได้คัดเลือก ผลการวิเคราะห์จัดกลุ่มพฤติกรรมมารการกัณแกลัังทางอินเทอร์เน็ท (ในกรณีทีผู้ตอบเป็นผูู้กระทำพฤติกรรม) แสดงดังตารางที่ 3 และภาพที่ 4

ตารางที่ 3 จำนวนนิสิต 3 กลุ่ม ของผู้กระทำพฤติกรรมมารการกัณแกลัังทางอินเทอร์เน็ท

กลุ่มที่	จำนวนนิสิต	ร้อยละ
1	311	38.87
2	372	46.5
3	117	14.63
รวม	800	100

ภาพที่ 4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบที่ใช้แบ่งกลุ่มผู้กระทำพฤติกรรม

จากตารางที่ 3 และภาพที่ 4 สามารถอธิบายลักษณะของแต่ละกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ชอบแกล้ง นิสิตที่อยู่ในกลุ่มที่ 1 มีพฤติกรรมที่ชอบกลั่นแกล้งผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต มีจำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 38.87 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ พบว่า พฤติกรรมการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (E) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ .39714 รองลงมาคือการด่าว่า (F) การส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (D) การนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (T) และแอบอ้างตัวตน (I) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .33066, .24658, .13775 และ .03190 ตามลำดับ

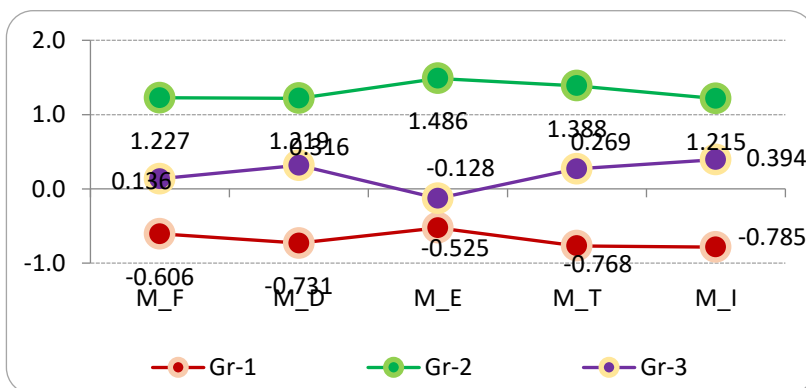
กลุ่มที่ 2 ไม่ชอบแกล้ง นิสิตที่อยู่ในกลุ่มที่ 2 มีพฤติกรรมที่ไม่ชอบกลั่นแกล้งผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีจำนวนสมาชิกมากที่สุดคือ 372 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่ามีค่าเฉลี่ยเป็นลบในทุกองค์ประกอบพฤติกรรม แสดงให้เห็นว่านิสิตในกลุ่มที่ 2 ไม่กระทำพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตเลย

กลุ่มที่ 3 ชอบแกล้งแต่ไม่ชอบบล็อก นิสิตที่อยู่ในกลุ่มที่ 3 มีพฤติกรรมที่ชอบกลั่นแกล้งผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต ยกเว้นพฤติกรรมการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม มีจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ พบว่า พฤติกรรมการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (T) และการแอบอ้างตัวตน (I) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.53333 และ 1.53006 หมายความว่านิสิตกระทำพฤติกรรมทั้งสองด้านนี้มากที่สุด รองลงมาคือการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (D) การด่าว่า (F) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.35233, 1.1974 และการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (E) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .58649 หมายความว่านิสิตกระทำพฤติกรรมในด้านนี้มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์จัดกลุ่มพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้ถูกกระทำ) แสดงดังตารางที่ 4 และภาพที่ 5

ตารางที่ 4 จำนวนนิสิต 3 ของผู้ถูกกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต

กลุ่มที่	จำนวนนิสิต	ร้อยละ
1	376	47
2	156	19.5
3	268	33.5
รวม	800	100

ภาพที่ 5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบที่ใช้แบ่งกลุ่มผู้ถูกกระทำ

จากตารางที่ 4 และภาพที่ 5 สามารถอธิบายลักษณะของแต่ละกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ไม่ถูกแกล้ง นิสิตที่อยู่ในกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่ไม่ถูกกลั่นแกล้งผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต มีจำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 47 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่ามีค่าเฉลี่ยเป็นลบในทุกพฤติกรรม ซึ่งหมายความว่านิสิตกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ไม่ถูกกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตเลยในทุกพฤติกรรม

กลุ่มที่ 2 ถูกแกล้ง นิสิตที่อยู่ในกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่ถูกกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุดในทุกพฤติกรรม มีจำนวนสมาชิกน้อยที่สุดคือ 156 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ พบว่า นิสิตถูกลบหรือบล็อกออกจากกลุ่มมากที่สุด (E) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.48609 รองลงมาคือการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวไปเปิดเผย (T) การตำว่า (F) การส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (D) และการแอบอ้างตัวตน (I) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.38845, 1.22661, 1.21896 และ 1.21533 ตามลำดับ

กลุ่มที่ 3 ถูกแกล้งแต่ไม่ถูกบล็อก นิสิตที่อยู่ในกลุ่มที่ 3 ถูกกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในทุกพฤติกรรม ยกเว้นพฤติกรรมถูกลบหรือบล็อกออกจากกลุ่ม (E) เท่านั้นที่ไม่ถูกกระทำ มีจำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ พบว่า นิสิตกลุ่มนี้ถูกแอบอ้างตัวตน (I) มากที่สุด มีค่าเท่ากับ .39353 รองลงมาคือการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (D) การนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวไปเปิดเผย (T) และการตำว่า (F) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .31560, .26885 และ .13599 ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต โดยจำแนกตามเพศของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate analysis of variance : MANOVA) (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม) แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม) ที่มีเพศแตกต่างกัน

Multivariate Test: Wilks'Lambda = 0.942, Multivariate F-statistics = 9.782, p-value = .000										
Descriptive Statistics										
เพศ	Flaming		Denigration		Exclusion		Tricky		Impersonation	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	Mean	SD
ชาย	1.82	1.01	1.13	0.89	1.10	1.01	0.91	0.88	0.75	0.81
หญิง	1.67	0.88	1.03	0.90	1.25	1.14	0.87	0.79	0.47	0.67
รวม	1.75	0.95	1.08	0.90	1.18	1.08	0.89	0.84	0.61	0.76
Univariate Tests										
Mean Difference	0.147		0.097		-0.157		0.036		0.282	
MS(BG)	4.292		1.882		4.909		0.254		15.905	
MS(error)	0.900		0.809		1.167		0.709		0.558	
F-ratio	4.768		2.326		4.207		0.358		28.518	
p-value	0.029		0.128		0.041		0.550		0.000	

จากตารางที่ 5 พบว่า Wilks' Lambda เท่ากับ 0.94 ($p < .05$) แสดงว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัวของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตโดยจำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตเพศชายและนิสิตเพศหญิงมีพฤติกรรมการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาทและพฤติกรรมการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผยไม่ต่างกัน แต่พฤติกรรมการด่าว่า การลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม และการแอบอ้างตัวตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งพฤติกรรมการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่มนิสิตเพศหญิงเป็นผู้กระทำมากกว่าเพศชาย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีเพศแตกต่างกัน (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้ถูกระทำ) แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้ถูกระทำ) ที่มีเพศแตกต่างกัน

Multivariate Test: Wilks' Lambda = 0.956, Multivariate F-statistics = 7.378, p-value = .000										
Descriptive Statistics										
เพศ	Flaming		Denigration		Exclusion		Tricky		Impersonation	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	Mean	SD
ชาย	1.50	1.10	1.52	1.12	1.03	1.19	1.43	1.24	1.55	1.27
หญิง	1.87	1.22	1.82	1.34	1.44	1.35	2.00	1.62	2.08	1.68
รวม	1.69	1.17	1.67	1.24	1.23	1.29	1.71	1.47	1.81	1.51
Univariate Tests										
Mean Difference	-0.364		-0.305		-0.409		-0.568		-0.532	
MS(BG)	26.49		18.60		33.41		64.69		56.60	
MS(error)	1.353		1.540		1.641		2.105		2.225	
F-ratio	19.59		12.08		20.36		30.73		25.43	
p-value	0.000		0.001		0.000		0.000		0.000	

จากตารางที่ 6 พบว่า Wilks' Lambda เท่ากับ 0.95 ($p < .05$) แสดงว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีเพศแตกต่างกัน มีผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัวของผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต โดยจำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตเพศชายและนิสิตเพศหญิงถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนิสิตเพศหญิงถูกระทำมากกว่าเพศชายในทุกพฤติกรรม

อภิปรายผล

1. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มนิสิตระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบย่อย 22 ตัวแปรสังเกตได้ คือ องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจา มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ การด่าว่า และการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท มี 10 ตัวแปรสังเกตได้ องค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคมมี 3 องค์ประกอบย่อย คือ การลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากรูปลงการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย และการแอบอ้างตัวตน มี 12 ตัวแปร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Willard (2007) ที่กล่าวว่า การกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตมีหลายประเภท เช่น การนินทาหรือด่าทอผู้อื่น, การส่งข้อความคุกคาม, การใช้ข้อความออนไลน์ผ่านห้องสนทนาเพื่อทำให้ผู้อื่นกลายเป็นตัวตลก และการคุกคามข่มขู่ทำให้อันตรายชื่อเสียง เช่นเดียวกับธัญญาร ตุตเกื้อ (2557) กล่าวว่า พฤติกรรมการรังแกออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมการรังแกทางวาจา ซึ่งเป็นการแสดงด้วยคำพูดที่ไปทำร้ายอารมณ์ความรู้สึกและจิตใจผู้อื่น ประเภทที่ 2 คือ พฤติกรรมการรังแกทางสังคม เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการที่เข้าไปรุกรานเกี่ยวกับสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นการทำร้ายอารมณ์ ทำร้ายความรู้สึก และทำร้ายจิตใจ

2. ผลการวิเคราะห์จัดกลุ่มนิสิตตามประเภทของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม) พบกลุ่มนิสิตที่แตกต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนชอบแกล้ง กลุ่มคนไม่ชอบแกล้ง และกลุ่มคนชอบแกล้งแต่ไม่ชอบบล็อก และในส่วนของ (ผู้ตอบเป็นผู้ถูกกระทำ) ก็พบกลุ่มนิสิตที่แตกต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนไม่ถูกแกล้ง กลุ่มคนถูกแกล้ง และคนถูกแกล้งแต่ไม่ถูกบล็อก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ikuko Aoyama and others (2011) ได้กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์กลุ่มพบกลุ่มนักเรียนที่แตกต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากเป็นทั้งคนพาลและเหยื่อ กลุ่มที่เป็นเหยื่อมากกว่าคนพาล กลุ่มที่เป็นคนพาลมากกว่าเหยื่อ และกลุ่มที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต โดยจำแนกตามเพศของนิสิตระดับปริญญาตรี (ในกรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้กระทำพฤติกรรม) พบว่า นิสิตที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนิสิตเพศชายและนิสิตเพศหญิงมีพฤติกรรมการด่าว่า พฤติกรรมการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากรูปลง และพฤติกรรมการแอบอ้างตัวตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และนิสิตเพศชายมีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตสูงกว่าเพศหญิง ยกเว้นพฤติกรรมการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากรูปลงที่นิสิตเพศหญิงกระทำสูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับ Li (2010) ได้กล่าวไว้ว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะเป็นคนพาลและคนพาลไซเบอร์มากกว่าเพศหญิง เช่นเดียวกับณัฐรัชต์ สามาะ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า เพศชายเป็นผู้กระทำความรุนแรงในพื้นที่ออนไลน์มากกว่าเพศหญิง ในส่วนของ (กรณีที่ผู้ตอบเป็นผู้ถูกกระทำ) พบว่า นิสิตที่มีเพศต่างกันถูกกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนิสิตเพศหญิงถูกกระทำมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับ Ikuko Aoyama and others (2011) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนหญิงจำนวนมากถูกจัดอยู่ในกลุ่มของเหยื่อมากกว่ากลุ่มคนพาล เช่นเดียวกับณัฐรัชต์ สามาะ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า เพศหญิงตกเป็นเหยื่อมากกว่าเพศชาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้ปกครอง อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษางานวิจัยและนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทางการป้องกัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องต่อไป
- 1.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับควรควบคุมดูแลนิสิตในกลุ่มที่กระทำพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทาง

อินเทอร์เน็ต และนิสิตในกลุ่มที่ถูกกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต และควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรม การกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในด้านอื่น ๆ เพื่อหาทางป้องกัน และแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

1.3 อาจารย์ ผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการดูแลหรือควบคุมนิสิตที่มี พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสังคม และให้คำปรึกษากับนิสิตที่ถูกกระทำการ กลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยต่อโดยการนำตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต และตัวบ่งชี้ผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต ของนิสิตระดับปริญญาตรีในพื้นที่อื่น ๆ ตามบริบทที่ไม่เหมือนกัน

2.2 ควรมีการศึกษาโดยใช้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น นักเรียนระดับชั้นมัธยม นิสิต นักศึกษาในสถาบันอื่น ๆ หรือบุคคลทั่วไป ในการจัดกลุ่มเพื่อความหลากหลายในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านอื่น ที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรกลั่นแกล้ง ทางอินเทอร์เน็ต เช่น อายุ อาชีพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐรัชต์ สาเมาะ. (2556). *การรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธัญกร ตุดก้อ. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นันทน์ช สงศิริ. (2553). *ลักษณะส่วนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บริบทของครอบครัว และพฤติกรรมกรรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาการมนุษย์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุษยรัต รุ่งสาคร. (2554). *การศึกษาผลกระทบของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อทัศนคติการข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาการมนุษย์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปัญญาสมาพันธ์เพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมกรกระทำ ความรุนแรงทั้งทางกายภาพและการข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทย*. นครปฐม: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ และศิวพร ปกป้อง. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมกรกระทำ ความรุนแรงทั้งทางกายภาพและการข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: ปัญญาสมาพันธ์เพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย.
- Aoyama, I. (2011). *Cyberbullying among high school students: Cluster analysis of sex and age differences and the level of parental monitoring*. Baylor University.

- Qing, Li. (2010). *Cyberbullying in High Schools: A Study of Students' Behaviors and Beliefs about This New Phenomenon*. University of Calgary, Calgary, Alberta, Canada.
- Willard, N. (2007). *Educator's Guide to Cyberbullying and Cyberthreats*. Center for Safe and Responsible Use of the Internet.